

Medborgarskolans Medspråkarverksamhet

BAKGRUND

Att komma i kontakt med svenskar och samtala med dem är en förutsättning för nya, invandrade svenskar att lära sig svenska språket, svenska seder och samhällsliv. Tyvärr har alltför få idag den möjligheten.

Genom att vara samtalspartner uppmuntrar och stödjer svensktalande privatpersoner, vi kallar dem Medspråkare, invandrades språkinläring. De fungerar som ett slags mentorer, med kontaktnät, stöd och råd. Det sker i samtalsgrupper där infödda och invandrade svenskar träffas kontinuerligt. Genom att erbjuda träning av språk och sociala koder, ökat kontaktnät och ökade kunskaper om samhället ges de invandrade deltagarna bättre förutsättningar och möjligheter i samhället.

Deltagarna ges möjlighet att träna svenska i mindre grupper, på ett informellt och naturligt sätt. Studiecirkelns frivillighet och möjligheter att påverka innehållet kompletterar den gängse svenskundervisningen väl.

Medspråkarna å andra sidan ges möjlighet att lära känna andra kulturer i mötet med individer med bakgrunder ofta helt skilda från dem de flesta svenskar har. De får förståelse för andras levnadsproblematik och större insikt i integrationsfrågor. Många uppskattar också att kunna vara delaktiga i en meningsfull verksamhet till glädje och nytta för såväl sig själva som för deltagarna.

Erfarenheten visar på ett utbrett behov av medspråkarverksamhet bland deltagarna och en äkta vilja till ideellt arbete bland de svenska medspråkarna, samtidigt som den avslöjar ett omfattande behov av kompetensutveckling och en önskan att förkovra sig bland de svenska mentorerna.

SYFTEN

Verksamhetens syften är

- att ge förutsättningar för ökad kunskap, insikt och förståelse för integrationsfrågor och främmande kulturer såväl för svenskfödda som för invandrade som deltar i verksamheten (Medborgarskolans medarbetare, medspråkare och deltagare)
- att stimulera till ömsesidig respekt
- att öka kontakterna mellan infödda och invandrade svenskar
- att öka invandrades motivation till svenskinläring genom naturlig samtalsträning med infödda svenskar
- att förbättra deltagarnas uttal och förmåga att konversera på svenska
- att genomföra fortbildning och utveckling för medspråkare/mentorer och därigenom ge dem bättre förutsättningar att främja och stödja invandrades svenskinläring, kontaktnät och kunskap
- att öka mångfalden i Medborgarskolans verksamhet och generellt i arbetslivet
- att öka integrationen.

MÅLGRUPPER

Svensktalande medspråkare

Medspråkaren är en svenskspråkig person som

- tycker om människor
- är intresserad av språk och kultur
- vill göra något meningsfullt
- vill lära och utvecklas.

Invandrade deltagare

Invandrad svensk som vill

- förbättra sitt svenska uttal och vardagsspråk
- få nya kontakter och träffa infödda svenskar
- är intresserad av att berätta om sin kultur
- är intresserad av att veta mer om andra kulturer.

INNEHÅLL

Medspråkarmötena läggs upp som studiecirklar. Man samtalar kring foton, kartböcker, bilder eller rubriker i dagens tidning, informationsfoldrar från apotek och myndigheter, innehåll i artiklar och reportage i dagstidningar och tidskrifter, filmer, samtalsteman, dagsaktuella frågor, seder och bruk efter säsong och årstid, gemensamma intressen m m. För en studerande invandrare är det kanske lite läxhjälp som behövs.

Studiebesök och inbjudna gäster från institutioner, organisationer och myndigheter upplevs positivt. Dessutom upplevs utbyte med de övriga deltagarnas erfarenheter som berikande.

Viktigt är att inte låta det skrivna ordet ta överhanden. Det ska vara samtalsträning, inte textläsning och översättning. Språkets makt är stor och det är så lätt hänt att den som använder sitt eget modersmål tar över och tar för stort utrymme under träffen.

Vikten av cirkelledarens lyhördhet och öppenhet för deltagarnas initiativ kan inte nog betonas.

GENOMFÖRANDE

Studiecirkel

Genom cirkelformen får medspråkarverksamheten den kontinuitet och fasta struktur som är önskvärd. Normalt är att grupperna träffas 1,5 timme en gång i veckan. Inför svenskttest eller vid andra behov kan verksamheten intensifieras. Stort utrymme finns inom studiecirkelns ramar att låta kontakterna växa ut i de former som passar deltagarna bäst. Medspråkarens engagemang kan utvecklas till ett mentorskap, och det språkliga och sociala stöd som en medspråkare ger kan ske i Medborgarskolans lokaler eller i annan miljö.

MEDSPRÅKARE MEDBORGARSKOLAN REGION VÄST

Gruppen

Vanligtvis består grupperna av 6-9 personer. Med 2-3 svenska medspråkare i gruppen blir samtalsituationen naturlig och mindre klassrumslik och vi undviker ett lärare/elevförhållande. Många medspråkare trivs också med att 2-3 personer tillsammans tar ansvar för en grupp och på så vis känner sig mindre bundna. De kan t ex vara frånvarande en träff utan att verksamheten måste göra uppehåll.

Språklig nivå

En viss homogenitet vad gäller svensk kunskaperna underlättar. Finns underlaget vinner alla på att nivågruppera deltagarna.

Naturlig språkträning

Deltagarna ges hos Medborgarskolan möjlighet att träna svenska i mindre grupper och på ett mer informellt vis. En stor skillnad mot t ex SFI-undervisning är att uteslutande det talade språket tränas på ett naturligt sätt i samtalsgrupperna utan fastställda kursplaner och betyg. Behov och deltagarnas önskemål styr i hög grad innehållet. Frivilligheten och möjligheten att kunna påverka innehållet kompletterar på så vis den vanliga undervisningen väl.

Våga tala

Vad gäller språkmetodiken har framför allt vikt lagts vid att i medspråkargrupperna uppmuntra deltagarna till att våga tala svenska inför gruppen. Medspråkarna stödjer dem att utveckla resonemang, egna tankar och idéer. Uttalshjälp ökar säkerheten. Trygghet och kamratlig stämning hjälper också till. Målet är att stärka dem så att de kan göra sin röst hörd på ett språk som för många annars enbart talas i skolmiljö.

ROLLEN SOM MEDSPRÅKARE

Medspråkaren – en i gruppen

Medspråkaren är inte en lärare, utan en slags diskussionsledare. Medspråkaren är en i gruppen men har samtidigt ett stort ansvar för att alla känner sig hörda, sedda och respekterade. Vi betonar mest av allt att medspråkarverksamheten inte är någon "skola". Verksamheten är frivillig och ideell och ska inte vara skolmässig/auktoritär.

För vissa medspråkare kräver ledarrollen en hel del förberedelse, i andra fall nästan ingen alls. Detta är avhängigt ledarens personlighet och naturliga fallenhet att sätta igång och sedan få ett samtal att flyta. Hur man startar och leder diskussioner samt många exempel på diskussionsämnen och diskussionsunderlag är väsentliga medspråkarkompetenser.

Samhällsguide

Medspråkaren fungerar som guide i det svenska samhället och kan vara behjälplig i många vardagliga sammanhang. Gemensamma studiebesök på arbetsplatser och institutioner, kulturevenemang, utflykter, besök i svenska hem m m är naturliga inslag i verksamheten.

Kulturmöte

Den interkulturella kommunikationen är i hög grad i fokus. Man kan säga att det underliggande perspektivet, som hela tiden genomsyrar fortbildningen av medspråkare, är att uppmärksamma sin egen roll i mötet med människor med en annan bakgrund än sin egen. För att kunna leda en medspråkargrupp, ofta heterogent sammansatt, är det av stor vikt att man ifrågasätter sig själv. Hur uppfattas jag av resten av gruppen? Hur kan mitt beteende uppfattas av människor med referensramar som är olika mina egna?

Det är viktigt att diskutera kulturmöten och se sin egen roll i kulturmötet. Ju mer en person lär sig om kulturer, sin egen och andras, om kulturen inom sig, om hur man är formad av sin omgivning och om hur relativa de inlärdas sanningarna är, desto lättare blir det att möta en annan kultur.

Likheter

Samtidigt arbetar vi med att i första hand ta fasta på människors likheter, i stället för att betona skillnader. Avgörande inom detta område är att inte fastna i synen på människor som helt "kulturbundna".

Ömsesidig respekt

Ömsesidig respekt är viktig i alla kulturmöten. Att föra ett samtal handlar om att påverka, men också om att bli påverkad. Att låta sig informeras, att lyssna och bry sig om vad den andre säger.

Vi måste hela tiden påminna oss om att vi behöver åstadkomma saker *med* och *av* personer med olika etnisk bakgrund. I Sverige är det ofta mer linjen *för* och *om*.